

Bệnh Nhu Cầu

An-Tiêm MAI-LÝ-CANG
(Paris)

Thời buổi này phân đông ai nấy cũng đều cho rằng là mình đang cần phải có những nhu cầu cần thiết, mặc dù họ biết đó là những loại nhu cầu mà chưa có hay không có cũng không sao. Tuy nhiên, đối với bên cạnh một thứ tập quán cá nhân, xã hội nào đó thì có những nhu cầu do thói quen đã trở thành cố tật không thể không có được.

Tôi có một người bạn khác thường, vì lúc nào nó cũng cần có nhu cầu nói. Để nguy biện bào chữa vô lý cho cái tật ham nói của mình, nó thường hay dẫn chứng sự trái ngược thí dụ như về cá tính giữa người Nhật thường dè dặt trước khi nói, và người Pháp thích ba hoa chích chòe khi tiện dịp, thậm chí họ còn cho là nói chuyện là thể thao v...v... Ngoài ra, về phần văn hóa lân bang thì nó gần như thuộc lòng cuốn sách nổi tiếng từ lâu ở xứ Đài*. Trong cuốn sách đó, tác giả thẳng thừng trưng bày nhiều tánh hư tật xấu trong đại cộng đồng xã hội đồng chủng của họ, mà cho tới nay, vẫn hầy còn nhiều đồng bào của họ gần như là có nhu cầu, chưa thể bỏ được.

Bìa sách "Người Trung-Quốc Xấu Xí" *

Và điển hình, là trong tinh thần đại loại về những nhu cầu tệ đoan kiêu căng hạ tiện xấu xí đó, là hiện còn cả một nhà hàng lớn hiệu "Beijing Snacks" tại địa điểm du lịch nổi tiếng gần Tử-Cấm-Thành ở Bắc-Kinh, từ một thời gian qua từng cũng đã có trưng bày tấm biển như vậy: "**Không phục vụ người Nhật-Bản, người Phi-Luật-Tân, người Việt-Nam và chó**" Trở lại, về trường hợp của cuốn sách

nổi tiếng ở xứ Đài mà về sau cũng được chính quyền từ trong lục địa thừa nhận là đúng với sự thực, cho nên sau khi cấm xong thì đã cấp phép in lại, để cho nhân dân họ được dịp hiểu biết thêm về mọi nhu cầu nằm trong thói tật của con người cùng chung một quốc gia quá đông dân!

Còn đối với người Việt rặc đáng yêu cao quý của mình, thì nó lục soạn về tài liệu cũ rích của một học giả nổi tiếng nói về cái tật hì trong dân dã. Và nó nói chung cho rằng, nội dung của những chủ đề nói trên chẳng qua đó là những hình thức được tạo thành do các nhu cầu liên kết then chuyền tại như vậy mới sanh ra như vậy. Nó nói băng quơ, là tại trên đời này có quá nhiều chuyện khác nhau như thế cho nên trong đầu của nó cứ đặt thành vản đề hoài. Vì thế mà nó thích nói và ham nói.

Một hôm, nó kéo tôi vào góc quán cà phê vườn ngồi tâm sự đời. Sợ phí thời gian, tôi nhanh tay giành lấy quyền trả tiền trước để khi nào muốn đứng dậy ra về thì đi ngay. Lúc ấy, nó không trách tôi sao quá vội vàng mà chỉ tiếc cho tôi chưa kịp nghe hết câu chuyện từ khi vào đề, nó nói:

- Mặc dù phân nửa phần của sự thật còn lại này không bao giờ có thể giống được y trang như là hình ảnh của nửa ổ bánh để nhìn vào thấy rõ, nhưng ít ra thì mầy cũng có dịp tìm hiểu, để biết nhiều hơn về hoàn cảnh hiện nay của gia đình tao. Vì từ lâu, mầy thường ví tao như là trái ngọt được sinh ra trong cây đắng. Tôi hiểu ra ngay tức thì, là ý nó muốn phân trần lại câu chuyện dài chưa dứt về buổi nào loạn trong đám tang của chú nó ở tại quê nhà. Chú nó độc thân, ông ta bị đột tử đau thương vậy mà trong gia tộc còn có những người thân thích ruột rà nhẫn tâm tranh giành lấy nhau xác chết với mục đích để tóm râu tiền phúng điếu! Và rồi theo thời gian, lời qua tiếng lại trong gia đình đã bay lốt ra ngoài lỗ tai thiên hạ dị nghị, đàm tiếu, làm cho nó cảm thấy mắc cỡ, nhục nhã, tổn thương tinh thần đến nỗi nó gần như muốn đổi thay cá tính từ chỗ nói nhiều trở thành không nói. Tuy nhiên, đâu phải dễ dàng như vậy được. Trời sinh ra cho nó có được trực tính từ thuở nhỏ, vì thế cho nên hằng ngày hễ gặp chuyện gì bất bình thì thường mở mồm lên tiếng nói ngay.

Nó mồ côi cha mẹ từ mười mấy năm nay, nhờ ông bà ngoại cư mang thương yêu tận tình nuôi cho ăn học tới nơi tới chốn, cho đến khi tìm kiếm được việc làm tốt vững bền như bây giờ. Là bạn chí cốt với nhau, mỗi khi gặp gỡ thấy nó sắp mở miệng thì tôi thường lên tiếng nói trước vui đùa là "cô MC của tôi bắt đầu khai triển

đề tài nói...dóc". Tuy nhiên, nó chưa hề đặt điều nói dối bao giờ, nhưng có thể chỉ thêm mắm dặm muối mà thôi. Chẳng hạn như chuyện bé thì xé ra to, to thì co cụm lại, tất cả đều do tùy lúc cảm hứng ngẫu nhiên mà có. Nó cũng có một con nhỏ bạn tánh nét giống nhau như vậy. Mỗi lần hai đứa tụi nó gặp nhau thì khỏi phải nói, như hai con chim tíu tít thao diễn nhanh nhẹn từ mọi động thái, ngôn từ. Nhưng kể từ ngày con nhỏ bạn của nó đi lấy chồng, thì nó đã bị đứt đuôi, mất một người bạn đồng hành lý sự tương đắc với nhau. Tôi còn nhớ có một dịp hội ngộ bộ ba, hai đứa tụi nó thao thao bất tuyệt không cho tôi có cơ hội để được chen vào bất cứ một lời nói nào, đến nỗi tôi phải phát cáu quát to lên:

- Kể từ tội trước khi bước lên đoạn lầu đài cũng còn ăn được bữa cơm, và có đặc ân để nói ra điều trần trối sau cùng. Còn hai tên nữ đao phủ thủ mắc bệnh nhu cầu mở miệng này, chúng bây này giờ chẳng cho tao có dịp há mồm để thốt ra được nửa lời là sao?

Nhưng tôi cũng rất vui vì tụi nó thường tíu tít bằng toàn là những mẩu chuyện có đề tài khá hấp dẫn, khi nghe qua lý thú gần giống như mình đang ngồi trong sân khấu nghe đối thoại về chính kịch hay hài kịch thịnh hành của thuở bây giờ rất được nhiều người ưa thích. Và tôi cũng không thể nào có thể quên nhanh được kỷ niệm gần đây nhất, khi nghe ngay lời của tụi nó nói:

- Nói cho bồ nghe, người nói nhiều mà có ý thức đứng đắn thì không phải là hạng người xấu. Chính họ là những con người có lòng tốt, họ muốn nhắc lại cho người ngoài biết về các cái sự nghe, thấy, hiểu nhiều ít của mình, để thông tin cùng nhau rồi tùy tiện có nhận xét riêng mà thôi.

Thấy chưa có thể đủ sức để thuyết phục được tôi, con nhỏ bạn của nó nhào vô:

- Bồ thấy hôn! Hai đứa này bị bạn bè tâm thường cho là ham nói là không nghĩ đúng. Và phải nói, là tụi tui thích nói thì không sai. Không nói sao được, bồ nghĩ thế nào khi mình có dịp để làm nhân chứng, khi phải nghe qua được các điều nói dối gạt găm ngày nay tràn lan trong xã hội.

Tôi phân bua liền:

- Không phải vậy, ý tôi muốn tỏ bày là cái miệng của các bồ mở ra nhiều hơn là ngậm lại, coi chừng phải bị có ngày trúng gió...

Cái ách

Nói giỡn chơi như vậy mà hóa ra thiệt, vì sau đó chẳng bao lâu thì con nhỏ bạn tôi bỗng vô tình bị ách giữa đang mang vào cổ. Tuy nhiên, nó không hề ân hận tí nào về câu chuyện ham nói của nó hơi quá lối, khi thêm tiếng bênh vực cho một người đàn bà đang bị một người đàn bà khác hành hung ở giữa đường. Sự can thiệp, lên lớp người dưng mà mình không hề biết phải trái, ắt giáp gì trong sự việc thật là một điều hoàn toàn không nên làm. Do vậy, nó bị khách qua đường thấy vậy bất bình, tưởng lầm, và sỉ vả cho là nó có âm mưu đồng lõa với mẹ đàn bà chuyên nghề dụ dỗ, lường gạt thiếu nữ ngây thơ ở xóm làng đem về thành thị với ý đồ không lương thiện. Nay, mỗi lần nghe tôi cố tình nhắc lại chuyện cũ ấy, thì nó lại cứ noãn miệng ra cười trừ thật thấy vô duyên làm sao nhưng nó đâu dễ chịu thua. Nó nói:

- Dẫu sao, thì cái miệng của tao trong lúc đó cũng làm hạ nhiệt được tình huống đang căng thẳng, không khéo lại có thể làm đổ máu hoặc rủi ro xảy ra làm mất thêm một mạng người như nhiều trường hợp đã từng xảy ra trong cái xã hội bây giờ đầy rẫy những kẻ bất lương có máu lạnh!

Tuy không công nhận lời nói của nó là vô lý, nhưng tôi cũng hoàn toàn không đồng ý về mọi động thái, ngôn từ của nó trong lúc đó, khi can thiệp xong thì khi không lại đứng ra lên lớp phân bua nói dai nhách, mà lẽ ra câu chuyện không cần phải dùng thêm nhiều lời. Và rồi lắm khi tôi lại nghĩ, có thể vì nó chịu ảnh hưởng cá tính gia truyền trong môi trường sao chụp thành tánh nét, thói quen. Hơn nữa, từ lâu tôi cũng từng được nghe nó tâm sự về đặc tính này trong gia đình dòng họ bà con của nó ở trong làng mà ai cũng biết. Do vậy, những thành viên tuổi trẻ trong gia tộc nó khi lớn lên có dịp bước ra khỏi cánh cổng nhà để cọ xát, giao lưu cùng với xã hội bên ngoài thì thường hay có ít nhiều mặc cảm về chuyện đó của gia đình.

Còn về bản tánh của riêng tôi, thì không phải là người ham thích nói nhiều và cũng không bao giờ quá cần trọng đến nỗi phải cần uốn lưỡi mới thốt ra được lời. Tuy nhiên, đôi khi tôi cũng có những nhu cầu cần phải nói lên hầu để cho vui được nỗi ưu phiền riêng rẽ. Và con nhỏ bạn của tôi thì lanh lồm, nó thường hay bắt mạch đoán biết ý tôi rất trúng, cho nên nhiều khi nó cũng nói đùa với tôi rằng:

- Cái điều gì trong đầu của mày nghĩ ra, thì hãy nên nhờ cái miệng của tao nói giùm.

Và nó đưa ra những nhận xét thấy trong xã hội ngày nay, đa số con người ta đã bị biến thái rất nhiều. Tuy nhiên, điều này tôi không hề có những ý kiến nào khác lạ hơn là những quan sát, nhận định chung của nhiều

từng lớp người còn có ý thức đứng đắn đã từ lâu lên tiếng. Họ lên tiếng báo động về sức mạnh vô địch của đồng tiền đã cuốn phăng trôi tất cả, kể cả ngay con đường của voi đi trước mặt. Để kết hợp tạo ra được sức mạnh đó, người ta cần có nhu cầu phải sử dụng thêm đến cái miệng lưỡi của chính mình, để hỗ trợ thêm cho phương tiện vật chất vốn có khả năng kỳ diệu làm nên mọi việc.

Chính vì vậy mà người ta luôn luôn cần phải có nhu cầu bôi trơn ngôn ngữ, nói vượn, nói hươu hâu làm cho nó có thể dễ dàng được luồn lách, thông qua vấn đề mà không đúng với sự thật! Đó là một nhu cầu nói... dối và lần lần nó đã trở thành căn bệnh. Hơn nữa, ý nghĩa của từ nói dối thì vốn nó có liên hệ bà con xa gần, đồng nghĩa với sự gạt gẫm để có lợi cho mình mà thiệt thòi cho kẻ khác. Dẫu rằng, bao giờ cũng đã có nhiều trường hợp mà người ta từng sử dụng đến nhu cầu nói dối theo kiểu vô thường, vô phạt. Tuy nhiên, kiểu nào thì cũng vậy, vì nó đã được truyền bá phổ thông như là trở thành một thứ nhu cầu trong tập quán của những thành phần nào đó trong xã hội hỗn mang bây giờ.

Thậm chí, ngày nay đã có nhiều hiện tượng mà không khéo thì nó sẽ có cơ hội mạnh nha ảnh hưởng tác hại vào tâm hồn của nhiều thế hệ trẻ em tương lai không còn được vô tư, trong sáng như xưa. Thế nhưng còn lại lớp người chính nhân quân tử ở đâu, hay hiện nay họ cũng không thể nào còn có đủ khả năng, bản lĩnh để tự riêng mình có thể thoát ra khỏi được dòng xoáy vẩn đục đưa đẩy vô tình. Thực tế, là hiện họ đang ở đây nhưng họ cũng đã thức thời để đổi thay ngụy trang trong lớp áo hòa đồng tập quán quanh mình với những nhu cầu thông suốt, để biết mà không nói hoặc cam tâm chấp nhận mọi điều gì có tánh cách được gọi là thụ động, tiêu cực! Họ lắng tai nghe phớt tỉnh, làm như không thể còn có được mảy may nhạy cảm phản ứng nào cho tất cả, mặc dù cũng có đôi khi ngược lại.

Nói chung, bức tranh xã hội không sáng sủa về đạo lý dân gian cổ truyền ngày nay từng đã được hầu hết các báo chí đồng loạt trưng bày cảnh báo. Ngay cả các cuộc phỏng vấn thăm dò ý kiến của nhiều thành phần phụ huynh trẻ em, thì cũng đều được đa số họ thành thực trả lời. Là chính trong tâm hồn con cái của họ bây giờ cũng không hoàn toàn có được những tuổi thơ trong sáng, vì nguyên nhân do bị truyền nhiễm bởi căn bệnh bôi trơn ngôn ngữ (nói dối) đang thịnh hành trong môi trường sao chụp ở khắp nơi lúc nào cũng mưu toan rình rập để cấy vào. Nói huých toẹt ra, là tệ đoan của thói quen nói dối hiện nay được người ta che đậy bằng những mỹ từ như là căn bệnh nhu cầu bôi trơn ngôn ngữ, để cho nó đỡ phải có vẻ sống sượng và được nhẹ nhàng hơn sau khi họ tách nó đi ra khỏi nhu cầu tứ khoái hàng ngày.

Riêng đối với con nhỏ bạn của tôi thường tâm sự, thì bệnh nhu cầu thường xuyên của nó bây giờ là sám hối. Nó sám hối thay cho gia tộc của nó đã vô phước có những thành viên bất hảo không bao giờ biết phục thiện sau những giây phút lỗi lầm từng gây nên nhiều hậu quả tinh thần. Những thành viên đó tuy không sống bên lề phạm vi xã hội, nhưng trong cái đầu của họ thì không có chỗ chứa cho mọi hành vi đạo đức và nhu cầu về tâm linh tôn giáo. Tuy nhiên, nó còn tâm sự thêm, đôi khi vì ở trong tình huống phức tạp cho nên nó cũng đành phải sử dụng đến nhu cầu đối trá để hòa mình trong nghịch cảnh. Về điều này, thì tôi rất thông cảm cho hoàn cảnh của nó rất nhiều vì hình ảnh của nó thì chẳng khác gì như là trường hợp của một trái ngọt được sinh ra trên cành cây đắng.

Trở lại về hành tung của con nhỏ bạn của nó, kể từ khi bộ ba chúng tôi chia tay nhau sau lần gặp gỡ dạo nọ. Nay thì nó đã có được một đứa con trai lên ba tuổi. Chồng nó làm nghề áp phe gì mà thỉnh thoảng có lúc vắng nhà, để cho nó nhiều khi phải sinh ra nghi ngờ giữa lúc bị cảnh lẻ loi, quạnh quẽ. Có những trường hợp đêm về con nó nhắc tới ba, thì nó thường nói dối gạt là chồng mình mắc bận ca trực ở công ty. Và thay vì chỉ bóng

làm chồng, thì nó đưa ngay cái điện thoại cho con nói chuyện bập bẹ trực tiếp với ba của nó. Riêng ba nó thì lần nào cũng vậy, mỗi lần đi vắng lâu về thì thấy thân xác cũng bơ phờ nếu không muốn nói là đã bị hoàn toàn mệt mỏi. Nó hạch hỏi, chồng nó trả lời lúng túng quanh co giống như tâm trạng của người vừa đi ăn vụng. Một hôm nó tìm đến hai đứa chúng tôi để mà tâm sự, biết có chuyện chẳng lành, hai đứa chúng tôi vội có mấy lời an ủi:

- Thôi bỏ chớ nên buồn, khi người ta đang cần có những thứ nhu cầu bôi trơn ngôn ngữ thì mình cứ để cho họ cứ tiếp tục tự tha mở bò mà đẩy cây.

Quả nhiên, lá bùa nói dối lần không còn hữu hiệu được lâu dài khi người ta rõ ràng nhìn thấy ra với đầy đủ chứng từ sự thật, và hạnh phúc của gia đình nó thực sự đã bị sút mẻ do có ảnh hưởng của một người đàn bà khác vô tình hay hữu ý chen vào. Bây

giờ thì nó chỉ còn có nước than trời, kêu đất mà thôi, bởi lý do chồng của nó ngoan cố không bao giờ nhận lỗi. Biết chồng mình cố ý dối gạt hoài nhưng ngoài hai đứa chúng tôi ra thì đối với những kẻ khác, thì nó luôn luôn biết tự ái và vẫn một mực cho rằng chồng mình lúc nào cũng lại là một người đàn ông chung thủy đáng yêu. Chính nó cũng đã phạm tội nói gạt với người khác, khi kể về hoàn cảnh của gia đình của nó. Còn tôi, tuy tôi chưa hề quen thói sử dụng đến nhu cầu bôi trơn ngôn ngữ bao giờ nhưng mỗi ngày khi có dịp bắt buộc phải đối thoại với những đối tác không có liên hệ buộc ràng vào vấn đề cần thiết, thì tôi cũng không khỏi rùng mình vì lời ăn tiếng nói của một số người khi luận bàn về những chuyện hư danh, tiền bạc. Do vậy, vì muốn giữ cho có được tinh thần hòa khí với nhau, cho nên đôi khi tôi chẳng đáng đưng và cũng đành phải tạm mặc vào lớp áo gần giống y trang như họ.

Sau cùng, lẽ ra tôi phải kết thúc câu chuyện bệnh như cầu ở nơi đây nhưng sực nhớ lại một mẩu chuyện đối thoại trong kịch bản đầy ấn tượng hồi ở cuối tuần rồi trên sân khấu. Số là có một đồng hương ở nước ngoài về thăm quê hương phung phí tiền bạc làm ra vẻ như ta đây giàu có, và hôm nay phải lên mặt sống sao cho thỏa giấc mộng áo gấm về làng, nhưng số không may lại gặp phải những bạn bè cố tri cũng có tánh tình như vậy biết tấy. Và họ liền ra tay thấu cáy lại. Đôi bên giương oai giễu võ, ngà say rượu, rồi mượn hơi men lên tiếng tạo danh đời tha hồ tán dóc cho đến khi hé màn bí mật thì người ta mới hiểu mọi sự thật được phơi bày. Hai bên đều mắc phải căn bệnh có nhu cầu ăn gian nói dối, một thứ nhu cầu không cần thiết cho những con người lương thiện.

Dẫu biết rằng trong đời sống của con người, thì ai nấy cũng đều có những suy tư và nhu cầu riêng rẽ. Tuy nhiên, phải hiểu rằng thường thì những nhu cầu bức thiết của kẻ có tư cách luôn luôn có khác với nhu cầu của những kẻ tầm thường. Sự khác biệt này được nhìn thấy rõ qua phong độ, ảnh hưởng môi trường dính trét vào trong cái đầu của họ và trở thành như cá tánh. Còn cố tật láo lếu này, thì từ lâu chẳng được mấy ai ưa trong bất cứ hoàn cảnh không gian nào trong cuộc sống của con người. Tuy nhiên, vấn đề đặt ra hiện nay là câu hỏi liệu cho tới bao giờ thì người ta mới có thể chữa được tánh xấu này! Và phải chăng, chỉ có nhu cầu giáo dục con người thì mới có khả năng làm nên được chuyện đó, cùng với mọi tác dụng ảnh hưởng sâu đậm trong xã hội lành mạnh sẽ là một liều thuốc trợ giúp người ta cải hóa được tính tình.

Còn giờ đây, sự băn khoăn là làm sao để người ta còn có được tinh thần lạc quan nào về toàn cảnh của một bức tranh âm đạm được vẽ ra trong hoàn cảnh môi trường thực tế gần như mất cả niềm tin. Nhưng, ánh sáng của ngày mới thì lúc nào cũng lại là khởi điểm báo hiệu cho một sự đổi thay khuyến dụ người ta không những lẹ tay mà còn phải nhanh chân cho kịp với thời gian đi qua chẳng bao giờ trở lại.

An-Tiêm MAI-LÝ-CANG
(Paris)

* - Tác phẩm nổi tiếng 'Người Trung-Quốc Xấu Xí' của tác giả Bá-Dương (Bo Yang) xuất bản ở Đài-Loan năm 1985, và ở Trung-Quốc 1986.

Thương nhớ Mái trường Cao-Cảng

Tìm nhau trên bước đường xa
Tình quê huyện Trảng-Bàng là đồng hương
Nhớ khi cùng dưới mái trường
Biết bao kỷ niệm mến thương tháng ngày
Hôm nay lưu lạc nước ngoài
Tâm tình kể lại những ngày xa xưa
Học trò đội nắng dầm mưa
Đến trường Cao-Cảng sáng trưa học hành*

An-Tiêm MAI-LÝ-CANG

(Paris)

Mo cau

* Trường Cao-Cảng Trảng-Bàng là một trong những mái trường làng nổi tiếng được thành lập đầu tiên trong tỉnh Tây-Ninh. Và đây cũng từng là nơi hiển danh rất nhiều tay súng hiên ngang đánh giặc giữ làng. Thuở ấy xã hội còn nghèo, phần đông học trò đi học đều không có phương tiện như nón, dù, áo mưa để che nắng, che mưa. Ngoài ra, học trò nhà ở xa trường còn phải dỡ cơm đựng trong mo cau, đem theo đến trường để ăn trưa.

Và theo thứ tự thời gian trong suốt thời kỳ chiến tranh cho tới ngày hôm nay, thì địa phương này cũng từng là nơi xuất thân của rất nhiều nhân vật nổi tiếng trong các lĩnh vực như về văn hóa (Thứ-Trưởng, Giáo-sư Đại-Học, Trí-thức, Văn-nhân). Chính trị (Phó Thủ-Tướng, Bộ-Trưởng). Doanh nhân thành đạt (Đại gia danh tiếng). Đặc biệt về quân sự, thì ngoài một quân nhân nguyên là học sinh trường Cao-Cảng Trảng-Bàng được vinh danh là anh hùng chiến sĩ Hoàng-Sa, thì nắm đất quê hương này từng có vị Tướng quân đầu tiên là Lãnh-Binh Đặng-Văn-Tông, con trai của vị tiên hiền Đặng-Văn-Trước. Và tính cho đến ngày hôm nay, thì Trảng-Bàng đã có đến 8 tướng lĩnh trong tổng số 15 vị tướng trong toàn tỉnh Tây-Ninh với các cấp bậc, chức vụ quan trọng như là một Thượng-Tướng Thứ-Trưởng Bộ Quốc-Phòng, một Trung-Tướng Tiến-Sĩ Thứ-Trưởng Bộ Quốc-Phòng, một Thiếu-Tướng Thứ-Trưởng Bộ Công-An. Còn lại, là có ba Trung-Tướng và một Thiếu-Tướng đảm nhận nhiều chức vụ quan trọng khác nhau.